EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 18.12.2025
COM(2025) 761 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

med en utvärdering av de viktigaste resultaten av de pilotstudier som föreskrivs i förordning (EU) 2016/792 om harmoniserade index för konsumentpriser och bostadsprisindexet

1. BAKGRUND

I förordning (EU) 2016/792[1] fastställs en gemensam ram för utveckling, framställning och spridning av det harmoniserade indexet för konsumentpriser (HIKP), det harmoniserade indexet för konsumentpriser vid konstanta skattesatser (HIKP-KS), egnahemsprisindexet och bostadsprisindexet. Dessa fyra index kallas tillsammans för *harmoniserade index*.

Enligt artikel 8 i förordningen får kommissionen inleda pilotstudier, som medlemsstaterna genomför på frivillig grund. Kommissionen kan göra detta när det krävs förbättrade basuppgifter för sammanställningen av de harmoniserade indexen eller när de harmoniserade indexen behöver göras mer jämförbara.

EU:s allmänna budget bidrar till finansieringen av pilotstudierna där så är lämpligt.

I pilotstudierna ska det bedömas om det är möjligt att erhålla förbättrade basuppgifter eller anta nya metoder.

Kommissionen (Eurostat) ska utvärdera resultaten av pilotstudierna i nära samarbete med medlemsstaterna och de huvudsakliga användarna av de harmoniserade indexen. Vid utvärderingen beaktar kommissionen fördelarna med att ha förbättrade basuppgifter eller nya metoder i förhållande till merkostnaderna för framställning av harmoniserade index.

Enligt artikel 8.5 i förordning (EU) 2016/792 ska kommissionen vart femte år lämna in en rapport till Europaparlamentet och rådet med en utvärdering, i tillämpliga fall, av de viktigaste resultaten av pilotstudierna. Den första rapporten lämnades in i december 2020. Detta är den andra rapporten, som ska lämnas in senast den 31 december 2025.

I den första rapporten[2] utvärderades de viktigaste resultaten av pilotstudierna för genomförandeperioden 2016–2017. Denna rapport omfattar pilotstudier som genomfördes med stöd av bidrag från EU:s allmänna budget för 2018–2022. Fler omgångar har inletts under senare år, men de relevanta studierna pågår fortfarande och kan inte utvärderas än.

Den totala budgeten för bidrag till HIKP under 2018–2022 uppgick till 5 548 290 euro. Omkring 65 % av detta belopp avsattes för pilotstudier. Den totala budgeten för bidrag till bostadsprisindexet/egnahemsprisindexet uppgick till 2 640 861 euro. Omkring 20 % av detta belopp avsattes för pilotstudier.

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/792 av den 11 maj 2016 om harmoniserade index för konsumentpriser och bostadsprisindexet och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 2494/95 (EUT L 135, 24.5.2016, s. 11), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/792/oj.

[2] Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet med en utvärdering av de viktigaste resultaten av de pilotstudier som föreskrivs i förordning (EU) 2016/792 om harmoniserade index för konsumentpriser och bostadsprisindexet, COM(2020) 810 final av den 14 december 2020, eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0810&qid=1763626037139.

2. PILOTSTUDIER OM HARMONISERADE INDEX FÖR KONSUMENTPRISER

2.1. ÖVERSIKT

Det fanns två övergripande prioriteringar för pilotstudier om HIKP: förbättrade metoder och nya datakällor för HIKP.

Dessa prioriteringar återspeglar det fortsatta behovet av att HIKP är relevant och metodologiskt tillförlitligt. Datainsamlingen behöver också moderniseras till följd av förändringar i konsumtionsmönster, datatillgången och den digitala ekonomins utveckling, samtidigt som överensstämmelse med förordning (EU) 2016/792 säkerställs.

Den första prioriteringen när det gäller nya metoder för HIKP är att förbättra de statistikverktyg som används för att sammanställa detta index. Syftet är att HIKP ska fortsätta vara teoretiskt sunt, stabilt i förhållande till förändrade konsumtionsmönster och överensstämma med bästa internationella praxis för prismätning. Studier som finansierats inom ramen för denna verksamhet har omfattat arbete med metoder för att fånga upp digitalisering, kvalitetsjusteringsmetoder och multilaterala indexmetoder. Dessa områden omfattar långvariga metodfrågor och nya utmaningar till följd av mer komplex konsumtionsdynamik. Syftet är att säkerställa att HIKP mäter inflationen med större noggrannhet och jämförbarhet i de olika medlemsstaterna och samtidigt skapa en beredskap för framtida statistiska standarder.

Den andra prioriteringen är att integrera data från alternativa datakällor i HIKP. Målet är att modernisera datainsamlingen i linje med digitaliseringen av detaljhandelsmarknaderna för att förbättra täckningen, effektiviteten och aktualiteten. De studier som finansierades omfattade skannerdata, webbskrapade data och integrering av olika källor. Detta återspeglar behovet av att anpassa konsumentprisstatistiken till en miljö där mycket information samlas in elektroniskt. För detta krävs inte bara ny it-infrastruktur utan även reviderade statistiska metoder för att på ett tillförlitligt sätt integrera olika källor.

Det finns viss konceptuell överlappning mellan de två prioriteringarna även om de beskrivs var för sig. Flera nationella projekt omfattade av nödvändighet båda prioriteringarna, till exempel tillämpningen av multilaterala indexmetoder på transaktionsdata eller webbskrapade data. I rapporten beskrivs detta arbete i samband med den berörda metoden och ges korshänvisningar där så behövs.

2.2. SLUTFÖRT ARBETE

Pilotstudier om metoder för att fånga upp digitalisering

I dessa pilotstudier undersöktes hur HIKP kan anpassas till nya konsumtionsformer i den digitala ekonomin. Målet var att identifiera metoder och datakällor för att mäta priserna på plattformsbaserade tjänster och gränsöverskridande internetköp och att förbättra utformningen av urval. Arbete gjordes för att testa möjligheten att fånga upp tjänster inom delningsekonomin, och experimentella index skapades med hjälp av administrativa data. I andra studier behandlades gränsöverskridande internetköp och utvecklades metoder för att kvantifiera de internetbaserade utgifternas andelar och integrera dem i index för kategorier som kläder och skodon. Parallellkörningar visade mätbara effekter på årstalen. I metodarbetet behandlades också utformningen av urval

för digitalisering och testades optimerade fördelningsmetoder baserade på utgifts- och prisvarians.

Pilotstudier om metoder för kvalitetsjusteringar

I dessa studier undersöktes hur kvalitetsförändringar hos produkter på ett bättre sätt kan fångas upp i HIKP för att minska systematiska fel som härrör från omsättning eller nylanseringar. Syftet var att testa och förfina metoder och utveckla verktyg där traditionella överlappningsmetoder inte räcker till. Studierna visade att hedoniska tidsseriemodeller återspeglade den kvalitetsjusterade prisdynamiken på ett bättre sätt än ett enkelt genomsnitt, särskilt för varor med frekventa modellförändringar. I andra delar av arbetet behandlades nylanseringar i stormarknader genom att kombinera multilaterala index med hedoniska metoder för att bevara kontinuiteten. I andra projekt skapades hjälpmedel för prisinsamlare, bland annat beslutsträd för justeringsmetoder och utökade produktegenskaper för webbaserade data och skannerdata.

Pilotstudier om multilaterala metoder

I dessa pilotstudier undersökes hur multilaterala indexmetoder skulle kunna tillämpas för att konstruera HIKP-serier baserade på stora dataset med hög omsättning, såsom skannerdata och webbskrapade data. I studierna testades olika metoder och utvärderades deras prestanda med alternativa metoder för sammanfogning och kedjning. Flera studier var inriktade på produktgrupper som livsmedel, kläder, apparater och elektronik, och visade hur metoderna fungerar på både stabila och volatila marknader. Undersökningar behandlade också utmaningar såsom i) att utöka index över tid, ii) att härleda stratifieringar när produktinformationen är begränsad och iii) att integrera valideringsverktyg i produktionssystem. Sammantaget gav detta arbete en solid grund när det gäller genomförbarheten och utformningen av multilaterala metoder för konsumentprisstatistik.

Pilotstudier om skannerdata

I flera projekt undersöktes användningen av skannerdata från detaljhandeln för HIKP. Fokus låg på hela processen, från datainsamling och datarensning till klassificering och sammanställning av index. Arbete gjordes för att bygga system för att hantera stora dataset genom att tillämpa filter för extremvärden och utforma arbetsflöden som lämpar sig för högfrekventa varor med hög omsättning (t.ex. livsmedel, drycker, hushållsutrustning och varor för personlig vård). I vissa pilotstudier testades även maskininlärning för produktklassificering för att minska manuell kodning. Vissa medlemsstater undersökte också lämpliga indexformler och prövade bilaterala index och kedjningsmetoder för månatliga sammanställningar.

Pilotstudier om webbskrapade data

I dessa pilotstudier testades genomförbarheten av webbskrapning för HIKP på områden som kläder, elektronik, transporttjänster och turistprodukter (t.ex. flyg- och paketresor). I projekten utvecklades automatiserade skrapningsverktyg, i vissa fall kombinerade med maskininlärning för produktklassificering. I projekten undersöktes också statistiska modeller för att indexsammanställningen. I vissa fall sammankopplades webbskrapade data med traditionella data eller skannerdata för att skapa experimentella index (t.ex. för bärbara datorer, hotellpriser och hemelektronik).

Den operativa användningen är fortfarande begränsad, men webbskrapning har redan ersatt eller kompletterat manuell insamling för vissa produktgrupper och har visat tydlig potential för en bredare tillämpning.

Pilotstudier om integrering av data från olika datakällor

I dessa pilotstudier undersökte hur olika dataströmmar skulle kunna kombineras för att förbättra HIKP:s täckning, aktualitet och noggrannhet. Huvudfokus låg på hyror och andra områden där traditionella enkätuppgifter är kostsamma eller ofullständiga. Arbete gjordes för att inkludera administrativa data om privata hyror från branschorganisationer. Detta ökade antalet tillgängliga observationer och geografiska detaljuppgifter. I andra studier undersöktes användningen av data från onlineannonsering och dataset från professionella hyresvärdar för hyresindex. I dessa testades matchande-modellmetoder och hedoniska metoder för att inkludera dessa data. I bredare pilotstudier utvecklades arbetsflöden för att kombinera skannerdata, webbskrapade data och data från fältundersökningar i integrerade arbetsflöden för att hantera utmaningarna med klassificering, imputering och konsistens mellan källor.

3. PILOTSTUDIER OM BOSTADSPRISINDIKATORER

3.1. ÖVERSIKT

Pilotstudierna om bostadsprisindikatorer inriktades på följande tre huvudprioriteringar: i) att förbättra bostadsprisindexets och egnahemsprisindexets frekvens och aktualitet, ii) att göra vikterna för egnahemsprisindexet mer jämförbara och iii) att ta itu med specifika metodfrågor i sammanställningen av egnahemsprisindexet.

Den första uppsättningen projekt syftade till att undersöka om månads- eller snabbindikatorer skulle kunna tas fram utöver den kvartalsfrekvens och tidsfrist på 85 dagar som för närvarande krävs enligt förordning (EU) 2016/792. Detta skulle öka dessa indikatorers relevans för användarna och bidra till att eventuellt kunna integrera egnahemsprisindexet i HIKP. En andra grupp projekt utformades för att anpassa vikterna för egnahemsprisindexet till förordning (EU) 2023/1470[3] i syfte att ta fram harmoniserade och uppdaterade tidsserier. Slutligen gjordes arbete med mätningsfrågor för att försöka förbättra hanteringen av mark- och byggnadskomponenter och förfina delindex (t.ex. bostäder uppförda på egen hand, renoveringar och större reparationer).

Syftet med dessa aktiviteter var att stärka de metodologiska grunderna för bostadsprisindexet och egnahemsprisindexet, förbättra jämförbarheten mellan medlemsstaterna och förbereda för en framtida integrering med konsumentprisstatistiken.

[3] Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1470 av den 17 juli 2023 om metodspecifikationer och tekniska specifikationer i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/792 vad gäller bostadsprisindex och egnahemsprisindex och om ändring av kommissionens förordning (EU) 2020/1148, EUT L 181, 18.7.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1470/oj.

3.2. SLUTFÖRT ARBETE

Pilotstudier om utveckling av ett bostadsprisindex och/eller egnahemsprisindex med månatliga intervall och inom en kortare tidsfrist

Enligt förordning (EU) 2016/792 ska bostadsprisindexet och egnahemsprisindexet framställas kvartalsvis och inom 85 kalenderdagar efter referenskvartalets slut. I dessa projekt analyserades om dessa index kan framställas månadsvis och inom en kortare tidsfrist. Detta skulle öka deras relevans för användarna och i slutändan göra det möjligt att integrera egnahemsprisindexet i HIKP. Dessa projekt omfattade undersökningar av datakällor (t.ex. webbskrapning) och metoder för skattning eller extrapolering. I de fall månatliga datakällor skilde sig från de datakällor som för närvarande används för de kvartalsvisa indexen behövde metoder för att kombinera dessa källor undersökas.

I pilotstudier i tre medlemsstater undersöktes möjligheten att framställa mer aktuella och frekventa bostadsprisindikatorer. Ett första mål var att ändra datainsamlingsprocessen eller undersöka olika datakällor. Ett andra mål uppnåddes genom att man fann skattningsmetoder som gör det möjligt att beräkna ett tillförlitligt index med få (eller färre) tillgängliga data. Man fann även mer exakta dataset som resulterar i tillförlitliga index med högre frekvens. Studierna byggde på nya datakällor, såsom byggpriser, webbskrapad information och förbättrade administrativa dataset. De visade genom detta både potentialen att öka prisindexens frekvens och aktualitet och begränsningarna.

Pilotstudier om förbättring av vikterna för egnahemsprisindexet

Medlemsstaterna måste tillhandahålla Eurostat vikterna för egnahemsprisindexet enligt den uppdelning som anges i artikel 22 i förordning (EU) 2020/1148[4]. I denna lagstiftning specificerades inga datakällor eller metoder för att säkerställa jämförbarhet, så Eurostat inledde därför arbetet med en genomförandeakt för att fastställa gemensamma kvalitetsstandarder. Detta ledde till antagandet av förordning (EU) 2023/1470, som fastställer detaljerade specifikationer för dessa vikter.

Mot denna bakgrund reviderade och uppdaterade två medlemsstater som deltog i pilotprojekten sina vikter och index. De fick också möjlighet att genomföra projekt på detta område. Dessa projekt förväntades resultera i vikter som var förenliga med förordningen. Uppdaterade tidsserier med vikter från 2010 och framåt kunde sedan sammanställas och de resulterande uppgifterna skickas till Eurostat.

I pilotstudier i två medlemsstater utvärderades källorna till vikterna och deras överensstämmelse med utkastet till genomförandeakt för egnahemsprisindexet och bostadsprisindexet. Bland de frågor som undersöktes ingick uppdatering av vikterna till det sista kvartalet föregående år, i enlighet med förordningen. Relevansen och genomförbarheten av att beräkna av en vikt för ”Befintliga bostäder som är nya för hushållen” (som också är ett delindex av egnahemsprisindexet) beaktades också.

[4] Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2020/1148 av den 31 juli 2020 om metodspecifikationer och tekniska specifikationer i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/792 om harmoniserade index för konsumentpriser och bostadsprisindexet, EUT L 252, 4.8.2020, s. 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/1148/oj.

4. UTVÄRDERING AV PILOTSTUDIERNA

Kommissionen utvärderar och godkänner slutrapporterna om pilotstudierna. Resultaten förmedlas till nationella statistikbyråer, Eftaländer och Europeiska centralbanken. Projekten presenterades vid årliga workshoppar och slutrapporterna spreds via en onlineplattform, så att resultaten kunde delas med och diskuteras av statistiker. Detta utbyte bidrar till att identifiera bästa praxis och skapa en förståelse av metodalternativen, vilket i sin tur bidrar till att förbättra HIKP:s jämförbarhet.

Pilotstudierna om metodarbete ledde till nya verktyg och metoder för HIKP. Multilaterala indexmetoder testades utförligt och visade sig vara robusta för många produktgrupper. Detta ger starka belägg för att de kan förbättra kontinuiteten och jämförbarheten. Arbetet med kvalitetsjusteringar bekräftade också att hedoniska metoder förbättrar hanteringen av nylansering av produkter och snabba kvalitetsförändringar.

I projekt om digitalisering behandlades nya konsumtionskanaler och ny utformning av urvalen för HIKP med beaktande av tillgången till onlinedata. Experimentella index för transport- och logitjänster beräknades med hjälp av administrativa data om delningsplattformar. Undersökningar användes också för att fånga upp gränsöverskridande internetutgifter. Studier om utformning av urval visade att effektiviteten kan ökas genom omfördelning av resurser enligt utgiftsvikter och prisvarians. Dessa tillvägagångssätt visade på genomförbara metoder för att hantera digitalisering i HIKP.

I pilotstudierna testades och utökades också användningen av nya datakällor. Projekten om skannerdata och webbskrapade data ökade utbudet av alternativa källor. Arbetet med skannerdata gick från genomförbarhetsanalys till utveckling av produktionssystem. Vissa medlemsstater använder redan produktionssystemen för utvalda produktgrupper, och andra förbereder sig för att använda dem. Projekten skapade rutiner för databehandling, utvecklade verktyg för maskininlärning för klassificering och testade metoder för hantering av saknade attribut. Skannerdata har visat sig vara effektiva när det gäller att bredda täckningen och öka observationsfrekvensen samtidigt som insamlingskostnaderna minskas.

Projekten om webbskrapning visade potentialen i automatiserad datainsamling inom olika konsumentområden. Erfarenheter samlades in om skrapningsmetoder, klassificering och kopplingar till befintliga HIKP-strukturer. I flera pilotstudier testades också inkludering av flera olika källor. Detta visade att det en kombination av skannerdata, webbdata och administrativa data är genomförbar och förbättrar täckningen.

Studierna bekräftade att metodologisk innovation och nya datakällor är nära kopplade till varandra. Många studier omfattade båda prioriteringarna genom tillämpning av multilaterala metoder på skannerdata eller webbdata. De klargjorde också under vilka förutsättningar nya metoder kan integreras på ett framgångsrikt sätt. Vissa studier ledde inte till omedelbar användning, men de tillhandahöll ändå beprövade metoder som bidrar till att gradvis modernisera HIKP och bostadsprisindexet och lägger grunden för mer exakt och aktuell statistik i framtiden.

Pilotstudierna om bostadsprisindikatorer bidrog till framsteg på flera områden som är centrala för den framtida utvecklingen av bostadsprisindexet och egnahemsprisindexet. Arbetet med att förbättra aktualiteten och frekvensen visade att en månatlig sammanställning är tekniskt möjlig. Detta gäller särskilt när administrativa register, byggnadsdata eller webbskrapade källor används. Dessa studier belyste också de praktiska svårigheterna med att säkerställa tillräcklig täckning, stabilitet i tillgången till data och konsistens mellan månatliga och kvartalsvisa index. Resultaten utgör dock en grund för att bedöma hur snabbindikatorer eller månatliga indikatorer så småningom skulle kunna läggas till den befintliga kvartalsramen och göra statistiken mer relevant för politiskt bruk.

Andra projekt inriktades på kvaliteten och jämförbarhet när det gäller vikterna för egnahemsprisindexet och hanteringen av begreppsmässiga frågor. Arbetet med vikter gjorde det möjligt för medlemsstaterna testa hur nationella källor kunde anpassas till förordning (EU) 2023/1470 för att förbättra konsistensen i historiska serier och möjliggöra mer regelbundna uppdateringar. Dessa pilotstudier var av utforskande karaktär och alla resultat är inte redo för operativ användning. De gav dock värdefull information, klargjorde metodologiska utmaningar och bidrog till den gemensamma kunskapsbas som behövs för att förbättra bostadsprisindikatorerna i medlemsstaterna.

5. SLUTSATSER

De pilotstudier som finansierades under 2018–2022 bidrog avsevärt till att förbättra EU:s prisstatistik. De stärkte de metodologiska och datamässiga grunderna för HIKP och bidrog till framsteg när det gäller bostadsprisindikatorer. Detta hjälper medlemsstaterna att anpassa sig till digitalisering, nya datakällor och de statistiska standarder som utvecklas. Utöver de omedelbara resultaten har projekten i) utökat den gemensamma kunskapsbasen, ii) förbättrat jämförbarheten mellan medlemsstaterna och iii) visat hur innovation kan tillämpas i praktiken. Kommissionen anser att pilotstudierna är ett viktigt verktyg för den pågående moderniseringen av prisstatistiken och kommer att fortsätta att stödja dem. Kommissionen uppmuntrar också medlemsstaterna att aktivt utnyttja de finansieringsmöjligheter som erbjuds för pilotstudier.